

ಮಾಡುವಂಥವರೂ ಯಾರೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾರಾದರೂ ಅವನ ನಾಶ ಮಾಡುವಂಥವರಿದ್ದರೆ ಯಾರಾದರೂ ಅವನ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುವಂಥವರೂ ಇರಬೇಕಾಗುವರು. ಆದುದರಿಂದ ಸಮ್ಯಗ್‌ಕ್ಷಿಯು ತನ್ನ ಅವಿನಾಶೀ ಸ್ವರೂಪದ ಅನುಭವ ಮಾಡುತ್ತ ಆರಕ್ಷಾ ಭಯ ರಹಿತನಾಗಿ ನಿಃಶಂಕನಿರುತ್ತಾನೆ.

ಅಗುಪ್ತಿಭಯ ಎಂದರೆ ಬಾಗಿಲಾದಿಗಳ ಸುರಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಧನವು ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗಬಹುದೆಂದು ಚೋರರ ಭಯವೂ ಇಲ್ಲ. ವಸ್ತುವಿನ ಯಾವ ನಿಜರೂಪವಿದೆ ಅದು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪದ ಒಳಗಡೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ತಮ್ಮ ಸ್ವರೂಪವು ತಮ್ಮಿಂದ ಹೊರಗೆ ಇಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ನಾನು ಯಾವ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪ ಆತ್ಮನಿದ್ದೇನೆ ಅವನ ಚೈತನ್ಯಸ್ವರೂಪವು ನಮ್ಮ ಒಳಗೆ ಇದೆ. ಈ ಆತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರದ ಪ್ರವೇಶವೇ ಸಂಭವವಿಲ್ಲ. ಈ ಅನಂತ ಜ್ಞಾನ-ದರ್ಶನಮಯನಾದ ನಮ್ಮ ರೂಪವೇ ನಮ್ಮ ಅಸೀಮ ಅವಿನಾಶೀ ಧನವಿದೆ ; ಇದರಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರ ಪ್ರವೇಶವಾಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಕಳ್ಳರು ಆಪಹರಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಸಮ್ಯಗ್‌ಕ್ಷಿಯು ಅಗುಪ್ತಿಯ ಭಯದಿಂದ ರಹಿತನಾಗಿ ನಿಃಶಂಕನಿರುತ್ತಾನೆ.

ಸಮ್ಯಗ್‌ಕ್ಷಿಗಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಭಯವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವುದೇನೆಂದರೆ ನನ್ನ ಆತ್ಮನಂತೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಶುದ್ಧನಿದ್ದಾನೆ. ಜ್ಞಾತಾ ಇದ್ದಾನೆ, ದೃಷ್ಟಾ ಇದ್ದಾನೆ, ಅಚಲನಿದ್ದಾನೆ, ಅನಾದಿಯಿದ್ದಾನೆ, ಅನಂತನಿದ್ದಾನೆ, ಸ್ವಭಾವದಿಂದ ಸಿದ್ಧನಿದ್ದಾನೆ, ಅಲಕ್ಷ-ಅರೂಪಿಯಿದ್ದಾನೆ, ಚೈತನ್ಯ ಪ್ರಕಾಶರೂಪನಿದ್ದಾನೆ, ಸುಖದ ಸ್ಥಾನನಿದ್ದಾನೆ, ಇವನಲ್ಲಿ ಅಕಸ್ಮಾತ್ತಾಗಿ ಏನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ದೃಢ ಭಾವದೊಡನೆ ಸಮ್ಯಗ್‌ಕ್ಷಿಯು ನಿಃಶಂಕನಿರುತ್ತಾನೆ.

ಯಾರಿಗೆ ಸಮ್ಯಗ್‌ರ್ಥನವಿದೆ ಅವರ ಪರಿಣಾಮದಲ್ಲಿ ಈ ಏಳೂ ಭಯಗಳು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ನಿಜವಾದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಲ್ಲದೆ ಈ ಆತ್ಮನು ಸಪ್ತಭಯಗಳಿಂದ ರಹಿತನಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಮ್ಯಗ್‌ಕ್ಷಿಯು ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನೇ ನಿಶ್ಚಯರೂಪದ ಧರ್ಮವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅವನಿಗೆ ಯಜ್ಞ-ಹೋಮ ಮೊದಲಾದ ಜೀವಘಾತದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಾದರೂ ಧರ್ಮವಾಗಬಹುದೆಂಬ ಶಂಕೆಯೇ ಉಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಶಂಕೆಯ ಅಭಾವವು ಅದು ನಿಃಶಂಕಿತ ಅಂಗವಿದೆ.

ಈಗ ನಿಃಕಾಂಕ್ಷತಗುಣವನ್ನು ಹೇಳುವಂಥ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ, -

ಕರ್ಮಪರವಶೇ ಸಾಂತೇ ದುಃಖೈರಂತರಿತೋದಯೇ |
ಪಾಪಬೀಜೇ ಸುಖೇಽನಾಸ್ಮಾ ಶ್ರದ್ಧಾನ್ವಾಕಾಂಕ್ಷಣಾ ಸ್ಮೃತಾ ||೧೧||

ಅರ್ಥ :- ಇಂದ್ರಿಯಜನಿತ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಸುಖಿತನದ ಆಸ್ಥೆಯಿಲ್ಲದ ಯಾವ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಭಾವವಿದೆ ಅದು ನಿಃಕಾಂಕ್ಷೆ ನಾಮದ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವದ ಗುಣವಿದೆಯೆಂದು ಭಗವಂತರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಇಂದ್ರಿಯ ಜನಿತ ಸುಖವು ಅದು ಕರ್ಮಗಳ ವಶವರ್ತಿಯಿದೆ, ಸ್ವಾಧೀನವಿಲ್ಲ. ಅದು ಪುಣ್ಯಕರ್ಮದ ಉದಯದ ಆಧೀನವಿದೆ. ಪುಣ್ಯಕರ್ಮದ ಉದಯದ ಸಹಾಯತೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಉಪಾಯ ಮಾಡಿದರೂ ಮತ್ತು ಮಹಾನ್ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಮಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಆ ಸುಖದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಷ್ಟದ ಲಾಭವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಲವು ಪ್ರಕಾರಗಳಿಂದ ಅನಿಷ್ಟವಾದವುಗಳೇ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಎಲ್ಲಾದರೂ ಪುಣ್ಯದ ಉದಯದಿಂದ ಆ ಸುಖವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿಬಿಟ್ಟರೂ ಆ ಸುಖವು ಕೊನೆಸಹಿತವಿದೆ, ಪರಾಧೀನವಿದೆ. ಎಷ್ಟು ಸಮಯದವರೆಗೆ ಭೋಗಿಸಲಾಗುವುದು. ! ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವ ಇಂದ್ರಿಯಜನಿತ ಸುಖವಿದೆ ಅದು ನನ್ನ ಇಷ್ಟನಿಷ್ಠೆಯದ ಆಧೀನವಿದೆ ಮತ್ತು ಇಷ್ಟದ ಸಮಾಗಮವು ವಿನಾಶಕೀಲವಿದೆ. ಇಂದ್ರ ಧನುಷ್ಯದ ಹಾಗೆ ಕೋಲ್ಮಿಂಚಿನ ಹೊಳಪಿನ ಸಮಾನ ಕ್ಷೂಭಂಗುರವಿದೆ, ಪರಾಧೀನವಿದೆ. ಆ ಸುಖವು ಶರೀರದ ನಿರೋಗತೆಯ ಆಧೀನ, ಧನದ ಆಧೀನ,

ಸ್ತ್ರೀಯ ಆಧೀನ, ಪುತ್ರನ ಆಧೀನ, ಆಯುವಿನ ಆಧೀನ, ಜೀವಿಕೆಯ ಆಧೀನ, ಕ್ಷೇತ್ರದ ಆಧೀನ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಆಧೀನ, ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳ ಆಧೀನ ಇವೇ ಮೊದಲಾದ ಸಾವಿರಾರು ಪರಾಧೀನತೆ ಸಹಿತವಿವೆ. ಮತ್ತು ವಿನಾಶದ ಸನ್ನಿವಿವೆ. ಎಷ್ಟು ಸಮಯದವರೆಗೆ ಭೋಗಿಸಲಾಗುವುದು ? ಆದುದರಿಂದ ಯಾವುದು ಇಂದ್ರಿಯಜನಿತ ಸುಖವಿದೆ ಅದು ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕೊನೆ ಸಹಿತವಿದೆ.

ಕೊನೆಸಹಿತವಿದ್ದರೂ ಅಖಂಡ ಧಾರಾಪ್ರವಾಹರೂಪವಿಲ್ಲ. ಮಧ್ಯ-ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದುಃಖಗಳ ಉದಯಸಹಿತವಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ ರೋಗದ ಉದಯ ಬಂದರೆ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುತ್ರ-ಮಿತ್ರರ ವಿಯೋಗವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ, ಒಮ್ಮೆ ಅಪಮಾನವಾಗುವುದು ಒಮ್ಮೆ ಧನದ ಹಾನಿಯಾಗುವುದು, ಒಮ್ಮೆ ಅನಿಷ್ಟ ಸಂಯೋಗವಾಗುವುದು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಅಂತರಸಹಿತ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ದುಃಖಸಹಿತವಿದೆ.

ಆ ಸುಖವು ಪಾಪದ ಬೀಜವಿದೆ. ಇಂದ್ರಿಯ ಜನ್ಯ ಸುಖಗಳಲ್ಲಿ ಲೀನವಾದೊಡನೆ ಈ ಜೀವನು ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ಮರೆಯುತ್ತಾನೆ ಮಹಾ ಘೋರ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ವಿಷಯ ಸೇವನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಇದರಿಂದ ಪಾಪಬಂಧವೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯಜನಿತ ಸುಖವು ನರಕ-ತೀರ್ಥಾಂಗಾಧಿಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಭ್ರಮಣ ಮಾಡಿಸುವಂಥ ಪಾಪಬಂಧದ ಬೀಜವೇ ಇದೆ.

ಹೀಗೆ ಪರಾಧೀನ, ಕೊನೆಸಹಿತ, ದುಃಖಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದ ಎಷ್ಟು ಇಂದ್ರಿಯಜನಿತ ಸುಖಗಳಿವೆ ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸಮ್ಯಕ್ ಸ್ವಿಗೆ ಸುಖವಾಗಿ ಕಾಣುವುದೇ ಇಲ್ಲವೆಂದ ಮೇಲೆ ಆ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಆಸ್ವಾರೂಪದ ಶ್ರದ್ಧೆ ಹೇಗಾಗುವುದು ? ಶ್ರದ್ಧೆಯೇ ಆಗದಿರುವಾಗ ಅವನು ಇಚ್ಛೆ ಹೇಗೆ ಮಾಡುವನು ? ಸಮ್ಯಕ್ ಸ್ವಿಗೆ ಆತ್ಮನ ಅನುಭವವಂತೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆಂಬ ಭಾವವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆತ್ಮನ ಅನುಭವವಾಗಿದೆಯೆಂದ ಮೇಲೆ ಆತ್ಮನ ಸ್ವಭಾವವಾದ ಆ ಅತೀಂದ್ರಿಯ ಅನಂತಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ನಿರಾಕುಲ ಲಕ್ಷಣರೂಪದ ಅವಿನಾಶಿ ಸುಖವಿದೆ ಅದರ ಅನುಭವವು ಆಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ಸಂಸಾರೀ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಆಧೀನವಾದ ಸುಖವಿದೆ ಅದಂತೂ ಸುಖಾಭಾಸವಿದೆ, ಸುಖವಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ವೇದನೆಯ ಉಪಚಾರವಿದೆ. ಕ್ಷುಧೆಯ ತೀವ್ರ ವೇದನೆಯಾದವನು ಭೋಜನ ಮಾಡಿ ಸುಖ ಮನ್ನಿಸುವನು, ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾದವನು ತಂಪು ನೀರು ಕುಡಿಯಲಿಚ್ಛಿಸುವನು, ಶೀತದ ವೇದನೆಯಾದರೆ ಉಣ್ಣೆಯ ವಸ್ತ್ರ ತೊಡಲು ಬಯಸುವನು, ಶಕೆಯ ವೇದನೆಯಾದರೆ ತಂಗಾಳಿ ಬಯಸುವನು ಏಕೆಂದರೆ ರೋಗದ ಕಷ್ಟವಾದಲ್ಲದೆ ಉಪಚಾರವನ್ನು ಯಾರು ಬಯಸುವರು ? ನೇತ್ರ ರೋಗವಾದಲ್ಲದೆ ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಅಂಜನವನ್ನಾರು ಇಡುವರು ? ಕರ್ಣದಲ್ಲಿ ರೋಗವಾದಲ್ಲದೆ ಮೇಕೆಯ ಮೂತ್ರ ಮತ್ತು ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವರು ? ಚಳಿ-ಜ್ವರವಿಲ್ಲದೆ ಆಗ್ನಿಯ ಶಾಕ ಹಾಗೂ ಸೂರ್ಯನ ಬಿಸಿಲನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಯಾರು ಸೇವನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ? ವಾತರೋಗವಿಲ್ಲದೆ ದುರ್ಗಂಧಯುಕ್ತ ಎಣ್ಣೆಯಿಂದ ಯಾರು ಮಾಲೀಸು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಯಸುವರು ?

ಆದುದರಿಂದ ಸಂಸಾರೀ ಜೀವನಿಗೆ ಈ ಐದು ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ವಿಷಯದ ತೀವ್ರ ಅಪೇಕ್ಷಾರೂಪದ ದುಃಖ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಆ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುವ ಇಚ್ಛೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಷಯಗಳ ಭೋಗವಂತೂ ಆ ದುಃಖವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಶಾಂತ ಮಾಡುತ್ತದೆ ; ಆದರೆ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಅಧಿಕ ದುಃಖವನ್ನುತ್ಪನ್ನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಭೋಗಿಸುವುದರಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವಂಥ ಸುಖವಂತೂ ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ದುಃಖವೇ ಇದೆ.

ಬಾಹ್ಯಶರೀರ ಇಂದ್ರಿಯಾದಿಗಳೇ ಆತ್ಮನೆಂದು ತಿಳಿಯುವಂಥವನು ಬಹಿರಾತ್ಮನಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ವಿಷಯಗಳ ವೇದನೆಯ ಉಪಚಾರಕ್ಕೇನೇ ಸುಖವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಮನ್ನಿಸುವುದು ಮೋಹಕರ್ಮಜನ್ಯ ಭ್ರಮೆಯಿದೆ. ದುಃಖ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗದಿರುವುದೇ ಸುಖವಿದೆ, ಅದರ ಲಕ್ಷಣವು ನಿರಾಕುಲತೆಯಿದೆ. ವಿಷಯಗಳ ಆಧೀನ ಸುಖ

ಮನ್ನಿಸುವುದಂತೂ ಮಿಥ್ಯಾಶ್ರದ್ಧೆಯಿದೆ. ಸಮ್ಯಗ್‌ಕ್ಷಿಗ್ಗೆ ಅಹಮಿಂದ್ರಲೋಕದ ಸುಖವೂ ಪರಾಧೀನ, ಆಕುಲತಾರೂಪ, ವಿನಾಶಶೀಲ, ಕೇವಲ ದುಃಖರೂಪವಾಗಿಯೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮ್ಯಗ್‌ಕ್ಷಿಗ್ಗೆ ಇಂದ್ರಿಯಜನಿತ ಸುಖದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಇಚ್ಛೆಯಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಮ್ಯಗ್‌ಕ್ಷಿಯು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಂತೂ ಧನ, ಸಂಪತ್ತಿ, ವೈಭವ ಮೊದಲಾದವನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರಪದ, ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳಂತೂ ಸ್ವಲ್ಪಸಮಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಇವೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳ ಫಲವನ್ನು ಅಸಂಖ್ಯಾತಕಾಲದವರೆಗೆ ನರಕದ ದುಃಖ ಮತ್ತು ಅನಂತ ಕಾಲದವರೆಗೆ ತೀರ್ಯಂಚ ಮೊದಲಾದ ಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾದರಿದ್ರೀ, ಮಹಾರೋಗಿ, ನೀಚಕುಲದ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜನ್ಮಗಳನ್ನು ಧಾರಣಿ ಮಾಡಿ ಭೋಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಮೋಹದ ಉದಯದಿಂದ ಆಸೆ ಮತ್ತು ಸಂದೇಹಗಳು ನಿರಂತರವಿರುತ್ತವೆ. ಆಸೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಯಾವುದರ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಂತೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಜೀವರುಗಳು ತಮ್ಮ ಸಲುವಾಗಿ ನಿತ್ಯ ಧನದ ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ನಿರೋಗತೆ, ಕುಟುಂಬದ ವೃದ್ಧಿ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಬಲ, ತಮ್ಮ ಉಚ್ಚತೆಯನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಏನೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಜೀವಗಳು ಇಚ್ಛೆಮಾಡಿ ನಿರಂತರ ಪಾಪಬಂಧ ಮತ್ತು ಅಂತರಾಯ ಕರ್ಮದ ತೀವ್ರ ಬಂಧ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಅದೆಷ್ಟೋ ಜೀವರುಗಳು ಭೋಗದ ಅಭಿಲಾಷಿಗಳಾಗಿ ದಾನ, ತಪ, ವ್ರತ, ಶೀಲ, ಸಂಯಮಗಳನ್ನು ಧಾರಣಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಆದರೆ ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದಂತೂ ಪುಣ್ಯದ ಘಾತವೇ ಆಗುತ್ತದೆ, ಪುಣ್ಯದ ಬಂಧವಂತೂ ಇಚ್ಛಾರಹಿತನಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಆ ಶುಭ-ಅಶುಭ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಪ್ರಾಪ್ತವಾದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷವುಳ್ಳವನಾಗಿ, ನಿರಾಕುಲನಾಗಿ ವಿಷಯಗಳ ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡದಿರುವವನಿಗೆ ಪುಣ್ಯದ ಬಂಧವಾಗುತ್ತದೆ.

ಜಗತ್ತಿನ ಸಮಸ್ತ ಜೀವರುಗಳು ನಿತ್ಯ ಮುಂಜಾನೆ ಎದ್ದ ಕೂಡಲೆ ನನಗೆ ವಿಯೋಗ, ಮರಣ, ಹಾನಿ, ಅಪಮಾನ, ಧನದ ನಾಶ, ರೋಗ, ವೇದನೆಗಳಾಗದಿರಲೆಂದು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ, ನಿರಂತರ ಅವುಗಳಾಗುವುದರ ಶಂಕೆಯನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ, ಅತ್ಯಂತ ಭಯಭೀತರಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ವಿಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ, ಮರಣವಾಗುತ್ತದೆ, ಧನ ಹಾನಿ, ಬಲಹಾನಿ, ಅಪಮಾನ, ರೋಗ, ವೇದನೆ ಮೊದಲಾದವು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿದ ಕರ್ಮಗಳ ಉದಯದ ಅನುಸಾರವೇ ಆಗುತ್ತವೆ. ಅವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರ, ಜಿನೇಂದ್ರ, ಮಂತ್ರ, ತಂತ್ರಾದಿಗಳಾವವೂ ಸಮರ್ಥವಿಲ್ಲ; ಏಕೆಂದರೆ ಮರಣವಂತೂ ಆಯುಕರ್ಮದ ನಾಶದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ, ಅಲಾಭ ಮೊದಲಾದವು ಅಂತರಾಯಕರ್ಮದ ಉದಯದಿಂದ ಆಗುತ್ತವೆ, ರೋಗ-ವೇದನಾದಿಗಳು ಅಸಾತಾವೇದನೀಯ ಕರ್ಮದ ಉದಯದಿಂದ ಆಗುತ್ತವೆ. ಮತ್ತು ಕರ್ಮವನ್ನು ತಳ್ಳಿ ಬಿಡುವಲ್ಲಿ, ತಂದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ, ಬದಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಯಾವ ದೇವ, ದಾನವ, ಇಂದ್ರ, ಜಿನೇಂದ್ರಾದಿಗಳು ಸಮರ್ಥರಿಲ್ಲ. ಜೀವನು ತನ್ನ ಭಾವಗಳ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟಲಾದ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ತನ್ನನ್ನು ಬಿಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ತನ್ನ ಸಂತೋಷ, ಕ್ಷಮೆ, ತಪಶ್ಚರಣಿ ಮೊದಲಾದ ಭಾವಗಳ ಮೂಲಕ ತಾನೇ ಸಮರ್ಥನಿದ್ದಾನೆ, ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಸಮರ್ಥರಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ದೃಢ ನಿಶ್ಚಯ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಧಾರಕನು ನಿಃಶಂಕ ನಿರ್ವಾಂಛಕನು ಸಮ್ಯಗ್‌ಕ್ಷಿಯೇ ಇರುತ್ತಾನೆ.

ಸಮ್ಯಕ್ಸ್ವದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅವ್ರತಿ ಗೃಹಸ್ಥನ ವಿಚಾರ

ಪ್ರಶ್ನೆ:- ಸಮಸ್ತ ಪರಿಗ್ರಹದ ತ್ಯಾಗಿಗಳು ಸಾಧು ಮುನಿಗಳಿದ್ದಾರೆ, ಅವರಿಗೆ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಗಿ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗಂತೂ ಶಂಕಾ ರಹಿತತೆ ಹಾಗೂ ಇಚ್ಛೆಯ ಅಭಾವವಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ವ್ರತರಹಿತ ಗೃಹಸ್ಥರಿಗೆ ನಿಃಶಂಕತೆ, ನಿಃಕಾಂಕ್ಷತೆಗಳು ಹೇಗೆ ಇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ? ಅವ್ರತ-ಸಮ್ಯಗ್‌ಕ್ಷಿ ಗೃಹಸ್ಥನಿಗಂತೂ ಭೋಗಗಳ ಇಚ್ಛೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ,

ವಾಣಿಜ್ಯ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ನೌಕರಿ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಲಾಭವನ್ನಿಚ್ಛಿಸುತ್ತಾನೆ, ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಧನದ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ, ಮತ್ತು ರೋಗದ ಶಂಕೆ, ಕುಟುಂಬದ ವಿಯೋಗದ ಶಂಕೆ ಅಜೀವಿಕೆಯು ಕೆಟ್ಟುಹೋಗುವ ಶಂಕೆ, ಧನ ನಾಶದ ಶಂಕೆಯು ಅವನಿಗೆ ನಿರಂತರ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಎಂದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ನಿಃಶಂಕತೆ-ನಿಃಕಾಂಕ್ಷತೆಗಳು ಹೇಗಿರುವವು ? ಮತ್ತು ನಿಃಶಂಕತೆ-ನಿಃಕಾಂಕ್ಷಿತ ಭಾವಗಳಾದಲ್ಲದೆ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವು ಹೇಗಿರುವುದು ? ಆದುದರಿಂದ ಅವತ್ತಿಗ್ರಹಸ್ಥನಿಗೆ ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವಿರುವುದು ಹೇಗೆ ಸಂಭವವಿದೆ ?

ಉತ್ತರ :- ಸಮ್ಯಕ್ತ್ವವು ಅದು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವ ಮತ್ತು ಅನಂತಾನುಬಂಧೀ ಕಷಾಯದ ಅಭಾವದಿಂದಲೇ ಆಗುತ್ತದೆ. **ಅವ್ರತ-ಸಮ್ಯಗ್ತ್ವ ಸ್ವಿಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದ ಅಭಾವವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಅನಂತಾನುಬಂಧೀ ಕಷಾಯದೂ ಅಭಾವವಾಗಿದೆ.** ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದ ಅಭಾವದಿಂದಂತೂ ಯಥಾರ್ಥ ಆತ್ಮತತ್ವ ಮತ್ತು ಪರತತ್ವದ ಶ್ರದ್ಧೆಯು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಅನಂತಾನುಬಂಧೀ ಕಷಾಯದ ಅಭಾವದಿಂದ ವಿಪರೀತ ರಾಗಭಾವದ ಅಭಾವವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ-ಶ್ರದ್ಧೆಯ ವಿಪರೀತತೆಯ ಅಭಾವದಿಂದ ಇಹಲೋಕಭಯ, ಪರಲೋಕಭಯ, ಮರಣಭಯ ಮೊದಲಾದ ಸಪ್ತ ಭಯಗಳು ಅವ್ರತ-ಸಮ್ಯಗ್ತ್ವ ಸ್ವಿಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನು ತನ್ನ ಆತ್ಮನ ಅಖಂಡ, ಅವಿನಾಶೀ ಟಂಕೋತ್ಕೀರ್ಣ ಜ್ಞಾನ-ದರ್ಶನ ಸ್ವಭಾವದ ಶ್ರದ್ಧೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಪರವಸ್ತುವಿನ ಇಚ್ಛೆಯ ರೂಪದ ವಿಪರೀತತೆಯ ಅಭಾವವಾಗುವುದರಿಂದ ಸಮಸ್ತ ಇಂದ್ರಿಯ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಾರಹಿತನಿದ್ದಾನೆ. ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನನಾದ ಇಂದ್ರ, ಮತ್ತು ಅಹಮಿಂದ್ರರಿಗೆ ಕೂಡ ವಿಷಯಭೋಗಗಳು ವಿಷದಸಮ ದಾಹದುಃಖವನ್ನು ತನ್ನಮಾಡುವಂಥವುಗಳವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಎಂದೂ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಅವುಗಳ ಇಚ್ಛೆಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಆತ್ಮಾಧೀನ ನಿರಾಕುಲ ಲಕ್ಷಣ ರೂಪದ ಅವಿನಾಶೀ ಜ್ಞಾನಾನಂದವನ್ನೇ ಸುಖವೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಶರೀರವನ್ನು ಹಾಗೂ ಧನಸಂಪದವನ್ನು ಕರ್ಮೋದಯಜನ್ಯ ಪರಾಧೀನ ವಿನಾಶಲೀಲ ದುಃಖರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಇವು ನಮ್ಮವು ಇವೆ ಯೆಂಬ ವಿಪರೀತ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಕೂಡ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಅನಂತಾನುಬಂಧೀ ಕಷಾಯದ ಉದಯಜನ್ಯ ವಿಪರೀತ ಸುಳ್ಳು, ಭಯ, ಶಂಕೆ, ಪರವಸ್ತುವಿನಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛೆಯು ಅವ್ರತ ಸಮ್ಯಗ್ತ್ವ ಸ್ವಿಗೃಹಸ್ಥನಿಗೆ ಎಂದೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಾಲ್ಕು ಅವ್ರತಾತ್ಮಾನಾವರಣ ಕಷಾಯ, ನಾಲ್ಕು ಪ್ರತ್ಯಾತ್ಮಾನಾವರಣ ಕಷಾಯ, ನಾಲ್ಕು ಸಂಜ್ವಲನ ಕಷಾಯ ಮತ್ತು ಹಾಸ್ಯ, ರತಿ, ಅರತಿ, ಶೋಕ, ಭಯ, ಜುಗುಪ್ಸೆ, ಸ್ತ್ರೀವೇದ, ಪುರುಷವೇದ, ನಪುಂಸಕವೇದ - ಈ ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ಕಷಾಯಗಳ ತೀವ್ರ ಉದಯದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ರಾಗ ಭಾವದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಇಂದ್ರಿಯ ದುಃಖಗಳ ಯಾತನೆಯಿಂದ ಪೀಡಿತನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ತ್ಯಾಗ ಮಾಡಲು ಪರಿಣಾಮವು ಕಂಪಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಷಯಗಳನ್ನು ದುಃಖರೂಪವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ದುಃಖ ಸಹನೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಥವಿಲ್ಲ.

ಯಾವ ಪ್ರಕಾರ ರೋಗಿಯು ಕಹಿ ಔಷಧ ಕುಡಿಯುವುದನ್ನು ಎಂದೂ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದೂ ಮನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ದುಃಖದ ಪೀಡೆಯಿಂದ ಕಹಿ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕುಡಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಔಷಧ ಕುಡಿಯುವುದನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಕೆಡಕೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ ಮತ್ತು ನಾನು ಔಷಧದ ಹೆಸರು ಕೂಡ ಎತ್ತದಂಥ ದಿವಸವೆಂದು ಬರುವುದೆಂದು ವಿಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅವ್ರತ-ಸಮ್ಯಗ್ತ್ವ ಸ್ವಿಗೃಹಸ್ಥನು ಕೂಡ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ; ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಲ್ಲದೆ ನಿರ್ವಾಹವಾಗುವುದು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಿಣಾಮಗಳ ದೃಢತೆಯು ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕಷಾಯಗಳ ಪ್ರಬಲ ಆಘಾತವಾಗುತ್ತಿದೆ, ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ದುಃಖ ಸಹಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದುದರಿಂದ ದುಃಖದ ಪೀಡೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದೆ ಭೋಗಗಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ.

ಸಂಹನನವು ದುರ್ಬಲವಿದ್ದು ಸಹಾಯ ಮಾಡುವಂಥವರಾರೂ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಷಾಯಗಳ ಉದಯದಿಂದ ಶಕ್ತಿಯು ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ, ಪರವಶದಲ್ಲಿದೆ. ಹೇಗೆ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಬಂಧಿಸಿದ ಪುರುಷನು ಜೈಲಿನಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ವಿರಕ್ತನಿರುತ್ತಾನೆ, ಆದರೂ ಪರಾಧೀನನಾಗಿ ಮಹಾದುಃಖ ಕೊಡುವಂಥ ಆ ಕಾರಾಗೃಹವನ್ನೇ ಗುಡಿಸುತ್ತಾನೆ,

ತೊಳೆಯುತ್ತಾನೆ, ಸಾರಿಸುತ್ತಾನೆ; ಆದೇ ಪ್ರಕಾರ ಅವ್ರತ ಸಮ್ಯಗ್‌ಷ್ಟಿಯೂ ಶರೀರವನ್ನು ಸೆರೆಮನೆಯ ಸಮಾನ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ; ಹಸಿವೆ-ಬಾಯಾರಿಕೆಯ ಕಷ್ಟ ಸಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಅಸಮರ್ಥನಾಗಿ ಶರೀರದ ಪೋಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ದೇಹವನ್ನು ತನ್ನದೆಂದು ಮನ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ, ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ದುಃಖದ ಭಯವಿದೆ ಮತ್ತು ಆ ದುಃಖವನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವುದೇ ಅವ್ರತ-ಸಮ್ಯಗ್‌ಷ್ಟಿಯ ಇಚ್ಛೆಯಿದೆ. ಕರ್ಮೋದಯದ ಜಾಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದಾನೆ, ಹೊರಡಬಯಸುತ್ತಾನೆ, ಆದರೆ ರಾಗ, ದ್ವೇಷ, ಅಭಿಮಾನ, ಅಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನದ ಉದಯದ ಪ್ರಭಾವವೇ ಹೇಗಿದೆಯೆಂದರೆ ಅವನು ತ್ಯಾಗ-ವ್ರತಾದಿಗಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವು ತ್ಯಾಗಿಯಾಗಲು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಉದಯದ ದಶೆಯು ಮಹಾಬಲವಂತವಿದೆ. ಸಂಸಾರೀ ಜೀವನು ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದ ಕರ್ಮೋದಯದ ಜಾಲದೊಳಗಿಂದ ಹೊರಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಾಗಿಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಶರೀರದ ಸಂಯೋಗವಿದೆ ಅಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಶರೀರದ ನಿರ್ವಾಹದ ಸಲುವಾಗಿ ಆಜೀವಿಕೆ, ಭೋಜನ, ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಪ್ರತ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಕಷಾಯದ ಉದಯದಿಂದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕೀಳು ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಅಭಾವರೂಪದ ಉಚ್ಚ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುತ್ತಾನೆ. ಧನ, ಸಂಪತ್ತು, ಆಜೀವಿಕೆ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗುವ ಭಯವಿರುತ್ತದೆ. ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಕಷ್ಟ ಸಹಿಸುವ ಅಸಮರ್ಥತೆಯಿಂದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೂ ಕಷಾಯ ಕುಂದಿಲ್ಲ, ರಾಗವು ಕಡಿಮೆಯಾಗದಿರುವುದರಿಂದ ಮುಂದೆ ಅಧಿಕ ದುಃಖವಾಗುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲೇ ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ ರಾಜ್ಯ, ಭೋಗ, ಸಂಪತ್ತು ಮೊದಲಾದುವನ್ನು ದುಃಖರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಅವುಗಳ ಇಚ್ಛೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ನಿಃಕಾಂಕ್ಷಿತ ಅಂಗದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಳಲಾಯಿತು.

ಈಗ ನಿರ್ವಿಚಿತ್ತೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಮೂರನೇ ಅಂಗದ ಲಕ್ಷಣ ಹೇಳುವಂಥ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಸ್ವಭಾವತೋಽಶುಚೌ ಕಾಯೇ ರತ್ನತ್ರಯ ಪವಿತ್ರತೇ ।

ನಿರ್ಜುಗುಪ್ಸಾ ಗುಣಪ್ರೀತಿರ್ಮತಾ ನಿರ್ವಿಚಿತ್ತತಾ ॥೧೩॥

ಅರ್ಥ :- ಈ ಮನುಷ್ಯ ಪರ್ಯಾಯದ ಶರೀರವು ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ಅಪವಿತ್ರವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಉತ್ತಮ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ರತ್ನತ್ರಯದ ಪ್ರಕಟತೆಯಾದರೆ ಅವನ ಅಶುಚಿ ದೇಹವೂ ಪವಿತ್ರವಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರೋಗಾದಿಗಳಿಂದ ಮಲಿನವಾದ ವ್ರತಿಗಳ ಶರೀರ ನೋಡಿಯೂ ಕೂಡ ಯಾವನಿಗೆ ಗ್ಲಾನಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಅವನಿಗೆ ನಿರ್ವಿಚಿತ್ತೆಯೆಂಬ ಅಂಗವಿದೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಈ ಶರೀರವಂತೂ ಸಪ್ತಧಾತುಮಯ ಹಾಗೂ ಮಲ-ಮೂತ್ರಾದಿಮಯವಿದೆ, ಸ್ವಭಾವದಿಂದಲೇ ಅಶುಚಿಯಿದೆ. ಈ ಶರೀರವು ರತ್ನತ್ರಯದ ಸ್ವರೂಪವು ಪ್ರಕಟವಾಗುವುದರಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ರೋಗಯುಕ್ತ ವೃದ್ಧಾವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ತಪಶ್ಚರಣದಿಂದ ಕ್ಷೀಣ, ಮಲಿನವಾಗಿರುವ ಶರೀರವನ್ನು ನೋಡಿ ಯಾವನಿಗೆ ಗ್ಲಾನಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯಾಗುತ್ತದೆ ಅವನಿಗೆ ನಿರ್ವಿಚಿತ್ತೆಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಂಗವಿದೆ.

ಸಮ್ಯಗ್‌ಷ್ಟಿಯಿದ್ದವನು ವಸ್ತುವಿನ ಸತ್ಯಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದೇ ತಿಳಿಯುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಪುದ್ಗಲದ ಅನೇಕ ಸ್ವಭಾವ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಮಲ, ಮೂತ್ರ, ರಕ್ತ, ಮಾಂಸಯುಕ್ತ ಹಾಗೂ ದರಿದ್ರತೆ, ರೋಗಾದಿಯುಕ್ತವಿರುವ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ತಿರ್ಯಂಚಗಳ ಶರೀರಾದಿಗಳ ಮಲಿನತೆ, ದುರ್ಗಂಧಾದಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ-ಕೇಳಿ ಗ್ಲಾನಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಕರ್ಮದ ಉದಯದಿಂದ ಕ್ಷುಧೆ, ತೃಷೆ, ರೋಗ, ದರಿದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ದುಃಖಿಯಾಗುವುದು, ಪರಾಧೀನ, ಬಂದೀವಾಸದಲ್ಲಿ ಬೀಳುವುದು, ನೀಚಕುಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವುದು, ನೀಚಕರ್ಮದಿಂದ ಮಲಿನಭೋಜನ ಮಾಡುವುದು, ಮಲಿನ ವಸ್ತ್ರಧರಿಸುವುದರಿಂದ ದುಷ್ಟರೂಪ-ಅಂಗ-ಉಪಾಂಗದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮ್ಯಗ್‌ಷ್ಟಿಯು

ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ಲಾನಿ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಕಷಾಯಗಳ ಆಧೀನರಾಗಿ ನಿಂದ್ಯ ಆಚರಣೆ ಮಾಡುವಂಥವರನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಪರಿಣಾಮ ಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ನಿರ್ವಿಚಿತ್ತೆ ಅಂಗವು ಇರುತ್ತದೆ.

ಮಲಿನ ಕ್ಷೇತ್ರ, ಮಲಿನ ಗ್ರಾಮ, ಮನೆಗಳಲ್ಲಿನ ಮಲಿನತೆ, ದರಿದ್ರತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಗ್ಲಾನಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ತನಗೆ ಬಡತನ ಹಾಗೂ ರೋಗ ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ, ಇಷ್ಟದ ವಿಯೋಗವಾಗುವುದು ಮತ್ತು ಅಶುಭ ಕರ್ಮದ ಉದಯ ಬರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರಿಣಾಮ ಮಲಿನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಕರ್ಮದ ಫಲವನ್ನು ನಾನೇ ಭೋಗಿಸುವೆನು. ಅಶುಭ ಕರ್ಮದ ಫಲವು ಹೀಗೇ ಇರುತ್ತದೆಯೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮಲಿನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಪುರುಷನಿಗೆ ನಿರ್ವಿಚಿತ್ತೆ ಅಂಗವಿರುತ್ತದೆ.

ನಿರ್ವಿಚಿತ್ತೆ ಅಂಗವಿರುವವನಿಗೇ ದಯೆಯಿದೆ, ಅವನಿಗೇ ವೈಯಾಪ್ಯತೆವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನಿಗೇ ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಸ್ಥಿತಿ ಕರಣಾದಿ ಗುಣಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಸಮ್ಪುಕ್ತದ ಈ ನಿರ್ವಿಚಿತ್ತೆ ನಾಮದ ಅಂಗವನ್ನು ಹೇಳಲಾಯಿತು.

ಈಗ ಸಮ್ಪುಕ್ತದ ಅಮೂಢದೃಷ್ಟಿ ನಾಮದ ನಾಲ್ಕನೇ ಅಂಗವನ್ನು ಹೇಳುವಂಥ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ,-

ಕಾಪಥೇ ಪಥಿ ದುಃಖಾನಾಂ ಕಾಪಥಸ್ವೇಽಪ್ಯಸಂಮತಿಃ |

ಅಸಂಪೃಕ್ತಿ-ರನುತ್ಕ್ರೀರ್ತಿ ರಮೂಢಾ - ದೃಷ್ಟಿರುಚ್ಯತೇ ||೧೪||

ಅರ್ಥ :- ನರಕ, ತೀರ್ಯಂಚ, ಕುಮನುಷ್ಯಾದಿಗಳ ಘೋರ ದುಃಖದ ಮಾರ್ಗವಾದಂಥ ಆ ಮಿಥ್ಯಾಮಾರ್ಗದ ಮತ್ತು ಕುಮಾರ್ಗಿ ಎಂದರೆ ಮಿಥ್ಯಾಮಾರ್ಗದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವಂಥ ಪುರುಷನ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ವಚನಗಳಿಂದ ಸ್ತವನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಕಾಯದಿಂದ ಕೈಯ ಬೆರಳುಗಳು ನಖಾದಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೊಗಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಅಮೂಢ ದೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದಾನೆ.

ಭಾವಾರ್ಥ :- ಇಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರಿ ಜೀವರುಗಳು ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ರಾಗೀ - ದ್ವೇಷೀ ದೇವಗಳ ಪೂಜೆ-ಪ್ರಭಾವನೆ ನೋಡಿ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೇವಿಗಳ ಹತ್ತಿರ ಜೀವಗಳ ಘಾತ-ವಿರಾಧನೆ ನೋಡಿ ಅದರ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹತ್ತು ಪ್ರಕಾರದ ಕುದಾನವನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿಗಳ ಹಾಗೂ ಸುಳ್ಳು ಮಂತ್ರ-ಮಾರಣ-ಉಚ್ಚಾಟನ ಮೊದಲಾದ ಕಾರ್ಯಗಳ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೆರೆ, ಭಾವಿ, ಕೊಳ, ಕಟ್ಟಿಸಿದವರ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಂದಮೂಲ, ಶಾಕಪತ್ರ ತಿನ್ನುವಂಥವರನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಪಂಚಾಗ್ನಿ ತಪ ಮಾಡುವಂಥ ಹುಲಿ ಚರ್ಮ ತೊಡುವಂಥ, ಭಸ್ಮ ಬಳಿಯುವಂಥ, ಮೇಲೆ ಕೈಮಾಡಿ ಇರುವಂಥವರನ್ನು ಮಹಾನರೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾವಿ ವಸ್ತ್ರ, ಕೆಂಪು ವಸ್ತ್ರ, ಶ್ವೇತ ವಸ್ತ್ರ ತೊಡುವಂಥ ಕುಲಿಂಗಗಳ ಮಾರ್ಗದ ಪ್ರಶಂಸೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸುಳ್ಳು ತೀರ್ಥಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ರಾಗೀ, ದ್ವೇಷಿ, ಮೋಹೀ, ವಕ್ರ ಪರಿಣಾಮೀ, ಶಸ್ತ್ರಧಾರಿ ದೇವಗಳನ್ನು ಪೂಜ್ಯರೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಕ್ಷಿಣಿ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲರನ್ನು ಧನ ಕೊಡುವಂಥ ಮತ್ತು ರೋಗಾದಿಗಳನ್ನು ದೂರ ಮಾಡುವಂಥವರೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಯಕ್ಷ, ಕ್ಷೇತ್ರಪಾಲ, ಪದ್ಮಾವತಿ, ಚಕ್ರೇಶ್ವರಿಯರನ್ನು ಜಿನ ಶಾಸನದ ರಕ್ಷಕರೆಂದು ಮನ್ನಿಸಿ ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ.

ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕವಲಾಹಾರ ಮನ್ನಿಸಿ ತೈಲ, ಹಲ್ಲು ಕಜ್ಜಾಯಿ ವಡೆ ಮತ್ತು ಪನ್ನೀರು, ಪುಷ್ಪಮಾಲೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ದೇವತೆಗಳು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗುತ್ತಾರೆಂದು ಮನ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಲಂಚ ಕೊಡುವ ವಚನಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನನ್ನ ಇಂಥ ಕಾರ್ಯವಿದ್ದವಾದರೆ ನಿಮಗೆ ಕೊಡೆ ಅರ್ಪಿಸುವೆನು, ಮಂದಿರ ಕಟ್ಟಿಸುವೆನು, ಧನ ಸಮರ್ಪಿಸುವೆನು, ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಬಲಿ ಕೊಡುವೆನು. ಇವೇ ಮೊದಲಾಗಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಕಾರದ ವಚನಗಳನ್ನು ಆಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇದೆಲ್ಲವೂ ತೀವ್ರ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವದ ಉದಯದ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ.

ಎಲ್ಲಿ ಜೀವದ ಹಿಂಸೆಯಿದೆ ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಘೋರ ಪಾಪವಿದೆ. ದೇವತೆಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಮತ್ತು ಕುಗುರುಗಳ ನಿಮಿತ್ತದಿಂದ ಮಾಡಲಾಗುವ ಹಿಂಸೆಯು ಸಂಸಾರ ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿ ಬಿಡುವಂಥದ್ದಿದೆ. ಯಾವುದೇ ದೇವತೆಗಳ ಭಯದಿಂದ, ಲೋಭದಿಂದ, ಲಜ್ಜೆಯಿಂದ ಹಿಂಸೆಯ ಆರಂಭದಲ್ಲೆಂದೂ ಪ್ರವರ್ತಿಸಬಾರದು. ದೇವರು ದಯಾವಂತರ ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಅಪರಾಧ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ವಿರೋಧ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನ ವಿರಾಧನೆಯನ್ನು ದೇವನು ಮಾಡುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ.

ರಾಗೀ, ದ್ವೇಷಿ, ಶಸ್ತ್ರಧಾರೀ ದೇವಗಳಂತೂ ಸ್ವಯಂ ದುಃಖಿಯಿದ್ದಾರೆ, ಭಯಭೀತರಿದ್ದಾರೆ, ಅಸಮರ್ಥರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಸ್ವಯಂ ಸಮರ್ಥರಿದ್ದರೆ, ಭಯರಹಿತರಿದ್ದರೆ ಶಸ್ತ್ರಧಾರಣವನ್ನೇಕೆ-ಹೇಗೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ? ಹಸಿವೆಯಾಗುತ್ತಿರುವವನೇ ಭೋಜನಾದಿ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳಿಂದ ತನ್ನ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಪೇಕ್ಷಿಸುವನು, ಆದುದರಿಂದ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ಕೆಡವಲು ಕಾರಣವಿರುವಂಥ ಮಿಥ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಗಳ ತ್ಯಾಗ, ವ್ರತ, ತಪ, ಉಪವಾಸ, ಭಕ್ತಿ, ದಾನಾದಿಗಳ ಮತ್ತು ಅದರ ಧಾರಣೆ ಮಾಡುವಂಥವರ ಪ್ರಶಂಸೆಯನ್ನು ಮನ-ವಚನ-ಕಾಯಗಳಿಂದ ಎಂದೂ ಮಾಡಬಾರದು. ಅದು ಸಮ್ಯಕ್ ದ್ವ ಅಮೂಢ ದೃಷ್ಟಿಯೆಂಬ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂಗವಿದೆ.

ಆದುದರಿಂದ ದೇವ-ಕುದೇವದ, ಧರ್ಮ-ಕುಧರ್ಮದ, ಗುರು-ಕುಗುರುವಿನ, ಪಾಪ-ಪುಣ್ಯದ, ಭಕ್ತ್ಯ-ಅಭಕ್ತ್ಯದ, ತ್ಯಾಜ್ಯ-ಅತ್ಯಾಜ್ಯದ, ಆರಾಧ್ಯ-ಅನಾರಾಧ್ಯದ, ಕಾರ್ಯ-ಅಕಾರ್ಯದ, ಶಾಸ್ತ್ರ-ಕುಶಾಸ್ತ್ರದ, ದಾನ-ಕುದಾನದ, ಪಾತ್ರ, ಅಪಾತ್ರದ, ಕೊಡಲು ಯೋಗ್ಯ-ಕೊಡದಿರಲು ಯೋಗ್ಯದ, ಯುಕ್ತಿ-ಕುಯುಕ್ತಿಯ, ಹೇಳಲು ಯೋಗ್ಯ-ಹೇಳದಿರಲು ಯೋಗ್ಯದ, ಗ್ರಾಹ್ಯ-ಅಗ್ರಾಹ್ಯದ ಸಲುವಾಗಿ ಅನೇಕಾಂತರೂಪ ಸರ್ವಜ್ಞ ವೀತರಾಗರ ಪರಮಾಗಮದಿಂದ ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಿರ್ಣಯ ಮಾಡಿ ಮೂಢತೆಯಿಂದ ರಹಿತರಾಗುವುದು. ಪಕ್ಷಪಾತವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ವ್ಯವಹಾರ-ನಿಶ್ಚಯದಲ್ಲಿ (ಪರಮಾರ್ಥದಲ್ಲಿ) ವಿರೋಧರಹಿತರಾಗಿ ಯಥಾರ್ತಿಯಾಗಿ ಶ್ರದ್ಧೆಮಾಡುವುದು ಅದು ಅಮೂಢದೃಷ್ಟಿನಾಮದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಂಗವಿದೆ.

ಈಗ ಸಮ್ಯಕ್ ದ್ವ ಉಪಗೂಹನ ನಾಮದ ಐದನೆಯ ಅಂಗದ ಪ್ರರೂಪಣೆ ಮಾಡುವಂಥ ಸೂತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ವಯಂ ಶುದ್ಧಸ್ಯ ಮಾರ್ಗಸ್ಯ ಬಾಲಾಶಕ್ತಜನಾಶ್ರಯಾಮ್ |

ವಾಚ್ಯತಾಂ ಯತ್ಪ್ರಮಾರ್ಜತಿ ತದ್ವದಂತ್ಯುಪಗೂಹನಮ್ ||೧೫||

ಅರ್ಥ :- ಜಿನೇಂದ್ರ ಭಗವಂತರು ಹೇಳಿರುವ ರತ್ನತ್ರಯರೂಪದ ಮಾರ್ಗವು ಅದು ಸ್ವಯಮೇವ ಶುದ್ಧವಿದೆ. ನಿರ್ದೋಷವಿದೆ. ಯಾವನೋ ಅಜ್ಞಾನಿ ಮತ್ತು ಅಶಕ್ತ ಮನುಷ್ಯನ ಮೂಲಕ ಈ ರತ್ನತ್ರಯ ಮಾರ್ಗದ ಆಶ್ರಯ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಆ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ನಿಂದ್ಯತೆಯನ್ನು ದೂರಮಾಡಿಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ- ಶುದ್ಧನಿರ್ದೋಷ ಮಾಡಿ ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಉಪಗೂಹನವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಜಿನೇಂದ್ರ ಭಗವಂತರಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಯಾವ ದಶಲಕ್ಷಣರೂಪದ ಧರ್ಮವಿದೆ ಮತ್ತು ರತ್ನತ್ರಯರೂಪದ ಧರ್ಮವಿದೆ ಅದು ಅನಾದಿ ನಿಧನವಿದೆ, ಜಗತ್ತಿನ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಉಪಕಾರ ಮಾಡುವಂಥದ್ದಿದೆ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರದಿಂದ ನಿರ್ದೋಷವಿದೆ, ಇದರಿಂದ ಯಾರದೂ ಅಕಲ್ಯಾಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಯಾರಿಂದಲೂ ಬಾಧೆಗೊಳಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಾವನೋ ಅಜ್ಞಾನಿಯ ಅಪರಾಧದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಥವಾ ಯಾವನೋ ಶಕ್ತಿಹೀನನ ಕಾರಣದಿಂದ ಧರ್ಮದ ನಿಂದೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ದೂರ ಮಾಡಿ ಬಿಡುವುದು, ಆಚ್ಛಾದನ ಮಾಡಿ ಬಿಡುವುದು ಅದು ಉಪಗೂಹನವೆಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಂಗವಿದೆ.

